

Синдикално

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 225 • септембар-октобар 2023 • Година XXIII • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

- Одржан протест у Београду
- Репрезентативни синдикати и Влада потписали Протокол
- Потисане Измене и допуне ПКУ за предшколце и студентски стандард

У међувремену...

Пише: Валентина Илић

Почетак новембра дочекујемо најавом штрајка здравствених радника, штрајка запослених у поштама Србије, запослених на аутобуској станици Београд, али и многим примерима кршења радних права у приватним и друштвеним фирмама. Изборна трка је већ почела, медијско лудило и демократско плување на друштвеним мрежама позваних, непозваних и самопрозваних.

Протекла два месеца су прошла у знаку покушаја разарања синдикалне сцене у Србији, прозивке око репрезентативности две синдикалне централе, и исказања самозваних синдикалних лидерчића, који су нашли идеалну шансу да, како је то данас модерно рећи, опљују друге синдикате, нарочито усмерене на њихове легитимне представнике и председнике, како би пружили илузију да може много боље и квалитетније. А може увек боље, само уколико смо масовнији и јединственији.

Првог дана септембра објављена је нова, коригована (а стара 20 година) Уредба о коефицијентима у којој су измењени само коефицијенти од 5.99 до 9.16. Ту су у систем плата ушли сви из техничког дела образовног конгломерата, а које су мало изнад минималца (од јануара 2024. ће опет бити испод) и које садрже у коефицијенту и топли оброк и регрес. Незадовољни запослени са правом су негодовали, јер је разлика у вредновању између физичког и административног радника свега 350 динара. Уредбом није урађено ништа у корист запослених, јер коефицијент није више мерило степена образовања, сложености и одговорности послова, већ начин државе да "мало озакони" оно што је већ прописима дато само се не поштује ни код послодавца, а ни на судовима. Уредба се не односи на техничко особље у високом образовању, иако смо на Шангајској листи по квалитету научно-истраживачког рада и образовању врло високо котирани у свету.

Најављена повећања плата су нужна, али се не односе на све запослене у образовном систему, тако да ће основица у високом образовању бити нижа од основице у основним и средњим школама и предшколским установама за 13 одсто. Та разлика у третману нарочито се очитује у Београду - одлуком градоначелника запослени у предшколским установама ће од јануара примати плату око 1.000 евра, дакле много више у односу на све остале запослене у предшколским установама у земљи Србији. Што би се дало закључити да све локалне самоуправе немају довољно средстава која би усмериле на побољшање материјалног положаја запослених у систему образовања и васпитања, а који директно зависи од њих.

Велике разлике у вредновању запослених унутар самих школа су унела поделу и различита мишљења. Одељенске старешине од јануара добијају седам (7) одсто повећање, док педагози и психолози, који су стручна подршка и ослонац свим запосленима и деци, то не добијају и са правом су незадовољни својим статусом.

Први септембар је почео као ход по минском пољу за запослене који су за две недеље требали да врате у својим уредно попуњеним извештајима и педагошким свескама целокупан пакет позитивних, хуманистичких и људских вредности кроз теме, покрену ученике успаване дугим летњим распустом и већ испланирају како надокнадити изгубљено градиво изненадним завршетком школске године у јуну.

Уз напоре СОС окупиле смо разједињене репрезентативне синдикате и организовали заједнички протест у Београду, на којем је улицама престонице продефиловало око 6.000 људи. Протест је изазвао велику медијску пажњу и пробудио многе који нису веровали да просветни радници могу било шта да промене за себе. Опозиционе странке су виделе шансу да могу синдикатима да сруше власт, док су нас странке на власти оптужиле да то управо и радимо. Протокол смо потписали и обавезали државу да ће у наредној години ван планираних

улагања, улагати у образовање и сарађивати са синдикатима око свих важних питања везаних за плате, растерећивање преобимне педагошке администрације, запошљавање и контроле праведног увођења нових људи у систем, као и допуна норми. Поменута Уредба се мора мењати у наредном периоду како би успоставили праведнији и транспарентнији систем плата који би платним групама и разредима добили. У протеклом периоду позитивно је што смо потписали анексе колективних уговора за предшколско васпитање и образовање, као и студентски стандард, док смо на нашу иницијативу почели са преговорима око колективног уговора за високо образовање. Велики број наших колега је учествовао на регионалним и међународним скуповима, где смо успешно остварили презентацију и афирмацију нашег синдиката по питању многих тема које се односе на проблеме свих нивоа образовања, јер смо једини синдикат који је компетентан да оствари резултате у свим пољима материјалног и професионалног унапређења запослених.

У овом броју пишемо о тим, а и другим темама са којима ћемо се ускоро суочити у свакодневном раду. Забринуте око несигурног рада на одређено - који траје годинама, нерешеног питања пристојних плата и других надокнада, заостајања за животом и свима са којима се можемо упоредити, суочени са све већим очекивањима друштва, деце и родитеља, готово нехотице смо и ми приметили - дигитална стварност је и наше постојање довела у питање. Ако нас вештачка интелигенција замени и у овој области, како и блиставу и суморну будућност најављују бизнис едукатори, већи део ових проблема ће нестати. А са њима и образовање за које смо се спремали и племенит позив који смо изабрали. Суочени са тим изазовима, с посебном пажњом пратићемо ко ме је и како стало до образовања у будућности на предстојећим изборима. Од тога зависи и наша и друштвена будућност.

Потписан Протокол са Владом Србије

САОПШТЕЊЕ

Репрезентативни синдикати су након преговора са Владом Србије потписаним Протоколом 12. октобра 2023. године постигли решење, којим су верификовали договоре постигнуте преговорима од децембра 2022.

У преамбули Протокола за 2023. (текућу) годину, дато је образложење и рачуница повећања плата, на примеру почетне плате наставника са седмим степеном стручне спреме.

У јануару 2024. године однос почетне плате наставника биће 0,93 од републичког просека.

Протоколом се Влада Србије обавезује да до јануара 2025. изједначи почетну плату наставника са републичким просеком у Србији.

У децембру 2024. планирана просечна плата у Републици Србији биће 110 хиљада динара (950 евра).

Потписаним Протоколом, почетна плата наставника треба да буде једнака том износу.

Одељењске старешине повећањем додатка са 4% на 7%, од јануарске плате 2024. године, имаће почетну плату 92.749 динара (основица 5.004,69 x коефицијент 17,32 + 7 % старешинство), док ће наставник са 20 година стажа и одељењским старешинством имати 99.863,00 хиљада ди-нара.

Протоколом је предвиђен заједнички рад на смањењу администрације у школама. Синдикати су већ доставили конкретне предлоге у том смислу, а до марта 2024. ће активности бити завршене и обавезујуће Протоколом.

Измена Уредбе о коефицијентима за техничко особље у образовним

установама не односи се на све у систему (високо образовање) и није решила однос најједноставнијег рада од одговорних послова и носиоца делатности. Протоколом се Влада обавезује да ће у сарадњи са синдикатима извршити измене коефицијента у 2024. години.

Законом о финансирању високог образовања мора се дати могућност реалне и одрживе финансијске политике високошколских установа, како би се спречио одлив младих стручњака, асистената и доктора наука из земље.

Влада Републике Србије у ком год сазиву постојала, се обавезује да ће у наредној години бити ванредних повећања за просвету, а у циљу да наставник почетник има плату једнаку просечној плати у Републици Србији и обавезује се на измене законских

решења за смањење администрације у школама.

До 2012. године репрезентативни синдикати и Влада Републике Србије су закључивали протоколе о повећањима зарада у наредној години, која се показала као позитивна пракса социјалног дијалога.

Наведени Протокол потписан 12. октобра 2023. године, након 11 година, обавезује државу да побољша статус запослених у образовању професионално и материјално.

Репрезентативни синдикати ће пратити реализацију одредаба Протокола и о свему обавештавати чланство.

Овим Протоколом не престаје рад на побољшању статуса запослених у образовању и настављају са радом Радне групе на свим нивоима образовања.

Потписане Измене и допуне ПКУ за предшколце

Пише: Н. Ј.

Посебан колективни уговор о изменама и допунама ПКУ за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач РС, АП и јединица локалне самоуправе потписан је 13. октобра. Поред новог основа за исплату јубиларне награде за 40 година радаведеног у радном односу, које су запослени добили још у јануару ове године, изменама и допунама ПКУ запослени су добили нова и повољнија права.

Запослени су досад морали да за пет додатних радних дана годишњег одмора имају испуњена два услова: 55 година живота и 30 година стажа осигурања. Изменом ПКУ сада је довољан само један услов.

Побољшани су основи за плаћено одсуство, тако што је прецизирано да запослени поред учествовања на синдикалним сусрертима, семинарима за образовање синдикалних активиста, имају право и на плаћено одсуство по

основу учешћа на синдикалним спорским играма и то до седам (7) радних дана. За добровољно давање крви уместо два плаћено одсуство је три дана. Додат је и нови основ плаћеног одсуства током вантелесне оплодње или инсеминације три дана. Такође, додат је нови основ плаћеног одсуства за први полазак детета у предшколску установу два радна дана. Новитет је и плаћено одсуство један дан у случају смрти крвног сродника без обзира на степен крвног сродства и тазбинског сродника до другог степена сродства.

Право на неплаћено одсуство је продужено са седам на 15 дана за случај неговања болесног члана уже породице.

Изменама и допунама ПКУ побољшана су права на накнаду за долазак и одлазак са рада, погребних трошкова, исплату јубиларне награде и услови исплате солидарне помоћи у поступку вантелесне оплодње. Опширни

је о овим побољшањима могуће је прочитати на сајту СОС <https://sind-obr.org.rs/potpisane-izmene-i-dopune-pku-za-predsh-2/>.

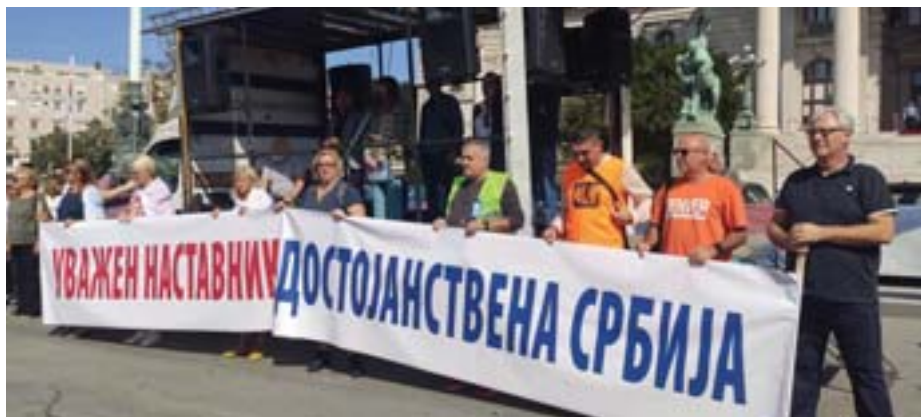
Додат је нови став код заштите синдикалних представника и то : Послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин стави у неповољан положај (распоређивање на друге мање плаћене послове, распоређивање у другу организациону целину, упућивање на рад код другог послодавца, проглашавање технолошким вишком), представника запослених (председник синдикалне организације, синдикалне подружнице, синдикални повереник, чланови органа синдиката, председник окружног, градског, покрајинског и републичког одбора) за време обављања функције, у складу са законом док је у радном односу код послодавца. До сада је синдикални представник био заштићен само у случају синдикалног деловања.

Трновит пут ка републичком просеку

Пише: Р. С. П.

Незадовољни исходом састанка са премијерком и оним што је Влада понудила након истакнутих захтева, непрезентативни синдикати у образовању су, како је било најављено, позвали чланство на протест у Београду 26. септембра.

А разлога за оправдано незадовољство је и те како било, с обзиром на то да је премијерка саопштила да ће плате запослених у образовању бити увећане за 5,5 одсто, прецизније - нешто више од 4.000 динара, иако то није било планирано за ову годину. То је било све уместо траженог ребаланса

државног буџета и изједначавања зарада просветара са просеком плата запослених у јавном сектору у Србији. Но, о томе шта су синдикати предлагали и захтевали у дописима Влади, која није баш показивала претерано интересовање за конструктивним сусретима са представницима запослених, већ је писано у предходном броју "Синдикалног пера".

Протест запослених у образовању, 26. септембра, отпочео је окупљањем просветних радника на платоу испред Скупштине Србије, чиме је блокиран саобраћај. Иза великог транспарента, на којем је писало: "Уважен наставник - достојанствена Србија", камионет са разгласом је послужио као импровизирана бина, на којој су стајали председници репрезентативних синдиката образовања, а у њихово име водитељка скупа је још једном објаснила окупљенима разлог за протест и подсетила на оно шта су све четири синдиката учинила и чинила да до протеста, а касније и до најављеног штрајка у октобру не дође.

Потом је формирана колона препуна застава четири синдиката и транспарената у којој се нашло око 6.000 запослених у просвети, али и родитеља и деце, који су дошли да подрже протест. Колона се улицом Кнеза Милоша запутила ка здању Владе Србије, где су уручени захтеви.

Пре уручивања захтева, окупљенима су се обратили говорници из сва четири синдиката. Испред Синдиката образовања Србије говорила је потпредседница др Марина Миленковић, иначе и председница О, која је оценила да су запослени дискриминисани, јер у закону стоји да је делатност високог образовања приоритет Републике Србије, а у стварности је основица за обрачун плата на факултетима нижа него у основним и средњим школама. Она је подсетила да ненаставно особље до петог степена стручности нема ни минималну зараду, па факултети сами морају да дотирају из сопствених прихода да би исплатили минималац, а у исто време их кажњава буџетска инспекција.

- Запослени на факултетима нису добили повећање плата од 5,5 одсто. Наш асистент са докторатом има мању плату од републичког просека - казала је Миленковић.

Подршку протесту дале су синдикалне колеге из целог региона: хрватског Синдиката радника у предшколском одгоју и образовању, СОНК Републике Српске, Синдикат просвете Црне Горе, СОНК Македоније, словеначки СВИЗ, Самосталног синдиката основног образовања и одгоја Федерације БиХ, као и од Сузан Флокен, европске директорке ETUCE у име ове кровне синдикалне организације, чији је СОС члан.

Измене и допуне ЗОСОВ

Пише: Николина Јанковић

Измене и допуне Закона о основама система образовања и васпитања су објављене у "Службеном гласнику РС" бр. 92/2023 од 27.10.2023. године, а ступиле су на снагу дана 4. новембра.

Промењена је одредба **члана 74**, која уређује владање ученика. Према претходном важећем ЗОСОВ владање ученика се оцењивало бројчано од шестог разреда и утицало је на општи успех, а изменом Закона владање ће се оцењивати од другог разреда бројчано и улазиће у просек.

Мењана је и одредба **члана 83**, којим је уређена одговорност ученика. Прецизиране су обавезе одељенског старешине, који је дужан да води посебну евиденцију о појачаном васпитном раду у коју се уносе подаци о: догађају, учесницима, временској динамици, предузетим активностима и мерама и резултатима појачаног васпитног рада. Резултате појачаног васпитног рада, на основу заједничког извештаја одељенског старешине, стручних сарадника и тимова, директор, односно наставничко веће узима у обзир приликом изрцања васпитно - дисциплинске мере. Додати су и нови ставови у вези са употребом мобилног телефона, електронског уређаја и других средстава, односно да је школа својим актом дужна да пропише употребу мобилних телефона и других уређаја. Смернице за употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства доносиће Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања.

Допуњена је и одредба **члана 84**, којом је уређена одговорност родитеља. Једна од обавеза родитеља је да на позив школе узме активно учешће у свим облицима васпитног рада са учеником, а допуњено је да родитељ на позив школе активно учествује у реализацији оперативног плана заштите и плана појачаног васпитног надзора. Чланом је прописана и обавеза школе да поднесе у одређеним случајевима захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву.

Промењени су рокови за покретање васпитно - дисциплинског поступка, у претходном тексту Закона је стајало да директор за учињену тежу повреду обавеза ученика закључком покреће васпитно-дисциплински поступак најкасније у року од осам радних дана, а у Изменама и допунама Закона је скраћен рок на **пет радних дана** од дана сазнања, а за учињену повреду забране из чл.110-112, поступак се покреће одмах, а најкасније у два радна дана од сазнања. Такође, и у случају за учињене теже повреде

обавеза ученика из **члана 83, став 8, тачке 4. и 5.** (поседовање наркотика, пострекавање, давање другом ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичког средства, као и ношење оружја и пиротехничких средстава којим може да се угрози или повреди друго лице) директор је у обавези да најкасније два радна дана од сазнања покрене васпитно-дисциплински поступак и обавештава родитеља и другог законског заступника. У случају наведених повреда ученик може бити и удаљен из непосредно образовно-васпитног рада најкраће пет радних дана, а најдуже до окончања васпитно дисциплинског поступка. Поступак се у овим случајевима окончава 20 дана од дана покретања, а за остале случајеве у року од 30.

Једна од битнијих измена **члана 85** јесте у случају када у току трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик средње школе, родитељ, односно други законски заступник поднесе захтев да се ученик испише из школе, школа доноси решење којим се издавање исписнице одлаже до окончања васпитно-дисциплинског поступка. На наведено решење ученик, родитељ односно други законски заступник неће имати право жалбе, али ће имати право на судску заштиту у управном спору. Такође, приликом превођења, односно уписивања ученика у другу школу у току школске године, подаци о изреченим васпитним и дисциплинским мерама морају бити унети у одговарајући део обрасца преводнице, односно исписнице. Прописано је да је школа у којој ученик наставља школовање у обавези да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад у сарадњи са надлежним центром за социјални рад и другим

установама спољашње заштитне мере.

Допуњена је одредба **члана 123** Закона која уређује избор директора установе, у смислу да се конкурс за избор директора расписује најраније шест месеци, а најкасније четири месеца и у случају престанка вршења дужности директора навршавањем 65 година живота.

Одредба **члана 141** Закона је допуњена у смислу да изузетно, уколико у установи чије је оснивач Република Србија, Аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, није извршен пријем у радни однос кандидата са одговарајућим образовањем из члана 140 ст.1 и 2 Закона, на основу преузимања запосленог са листе запослених за чијим радом је у потпуности или делимично престала потреба и запослених који су засновали радни однос са непуним радним временом или на основу поновљеног конкурса, у радни однос може да буде примљено лице које има завршене студије првог степена из научне, односно стручне области за одговарајући предмет, односно групу предмета, иако студије другог степена које је завршило нису из научне, односно стручне области за одговарајући предмет, односно групу предмета.

У Закону у одредби **члана 194** повећана је минимална новчана казна са 5.000 на 10.000 за родитеља ако изврши повреду обавеза из члана 84 Закона. Такође, у одредби члана 195 Закона је повећана минимална новчана казна са 30.000 динара на 40.000 динара којом се кажњава родитељ, односно други законски заступник детета или ученика који учини повреду забране из чл. 111. и 112. закона.

Време послужило такмичаре

Пише: М. Камперелић

Републички одбор СОС је у марту ове године донео одлуку о одржавању 12. Спортских сусрета у Кладову. Као и прошле године, поново смо одржали сусрете у источној Србији, предивној Ђердапској клисури на самој граници са Румунијом.

Ове године учествовало је нешто мање од 500 такмичара из 38 екипа из целе Србије. Највише учесника је било са ПМФ из Новог Сада и из Регионалног центра у Пожаревцу са укупно 100 такмичара. Смештај је организован у хотелу "Ђердап" и приватним вилама у Кладову.

Састанак Организационог одбора одржан је дан пре почетка Игара у самом Кладову. На састанку је за председника Одбора изабран др Бранко Миљановић, одређена су задужења по спортским дисциплинама, смештај учесника и жреб за такмичења.

Ове године смо имали среће са временским приликама и успели да завршимо сва такмичења. За разлику од прошле године, такмичења у куглању и тенису су одржана у самом граду (нова куглана у спортској хали) и на теренима тврђаве Фетислам. Учесници сусрета су посебно похвалили храну у хотелу и смештај у приватним вилама и хотелу.

Укупан победник игара је екипа ПМФ из Новог Сада, друга је екипа Регионалног центра у Пожаревцу, док је екипа Регионалног центра из Лесковца трећа.

По дисциплинама постигнути су следећи резултати:

Баскет - мушкарци

1. место ОШ "К. Сима Марковић", Барајево
2. место Машински факултет, Београд
3. место РЦ Пожаревац

Баскет - жене

1. место РЦ Лесковац
2. место ПМФ, Нови Сад
3. место Кнез "Сима Марковић", Барајево

Куглање - мушкарци

1. место ДИФОВЦИ, Стара Пазова
2. место ПМФ екипа 2, Нови Сад
3. место ОШ "Кнез Сима Марковић", Барајево

Пикадо - мушкарци

1. место ОШ "Ј.Ј.Змај", Свилајнац
2. место Техн. факултет (екипа 1), Нови Сад
3. место ПУ "Радосно детињство", Нови Сад

Пикадо - жене

1. место ДИФОВЦИ - Ст. Пазова
2. место РЦ Лесковац (екипа 1)
3. место РЦ Пожаревац

Куглање - жене

1. место ПМФ екипа 1, Нови Сад
2. место РЦ Лесковац
3. место РЦ Пожаревац

Мали фудбал - жене

1. место Техничка школа ГСП, Београд
2. место ПМФ, Нови Сад
3. место Технолошки факултет, Нови Сад

Мали фудбал - мушкарци

1. место Техничка школа, Врање
2. место ПМФ, Нови Сад
3. место ЕТШ "Михајло Пупин", Сушица

Одбојка - мушкарци

1. место ПМФ, Нови Сад
2. место ОШ "Кнез С. Марковић", Барајево
3. место РЦ Пожаревац

Одбојка - жене

1. место ОШ "Кнез С. Марковић", Барајево
2. место ПМФ, Нови Сад
3. место РЦ Пожаревац

Пливање - мушкарци

1. место Игор Миљановић, ПМФ Нови Сад
2. место Дамјан Вучуровић, Технол. факулт. Нови Сад
3. место Лазар Матијашевић, Машински факулт. Београд

Пливање - жене

1. место Радмила Ђурђановић, ТШ ГСП БГД.
2. место Вера Жупанец, ПМФ Нови Сад
3. место Јелена Пањак, Технол. Фак. Нови Сад

Тенис - мушкарци

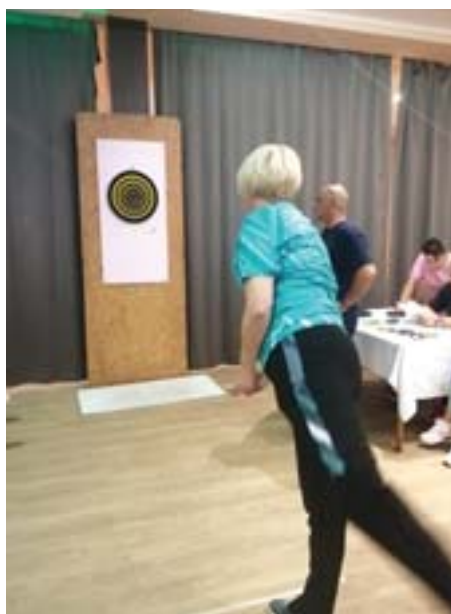
1. место Никола Ђелебабин, Дом ученика Суботица
2. место Милорад Грбић, РЦ Пожаревац
3. место Ненад Цвејић, ОШ "Кнез Лазар", Д. Гуштерица

Тенис - жене

1. место Драгана Танасић, ПМФ Нови Сад
2. место Миљана Атић, ШЦ "Д. Обрадовић", Суботица
3. место Данијела Бојовић, ОШ "Кнез С. Марковић", Барајево

Надвлачење конопца - мушкарци

1. место ОШ "Ј.Ј. Змај", Свилајнац
2. место РЦ Лесковац
3. место ОШ "Свети Сава", К. Митровица

Шах - мушкарци

1. место РЦ Пожаревац
2. место ПМФ, Нови Сад
3. место Машински факултет, Београд

Шах - жене

1. место ПМФ, Нови Сад
2. место РЦ Пожаревац
3. место Техн. школа ГСП, Београд

Стони тенис - мушкарци

1. место РЦ Пожаревац
2. место ПМФ Нови Сад
3. место ОШ "Вук Караџић", Прилужје

Стони тенис - жене

1. место Техн. школа ГСП, Београд
2. место ДИФОВЦИ, Стара Пазова
3. место ОШ "Кнез С. Марковић, Барајево

Надвлачење конопца - жене

1. место ПМФ, Нови Сад
2. место, Техничка школа ГСП
3. место РЦ Лесковац

Одржане седнице Одбора делатности високог образовања и Председништва

Пише: М. К.

Седница Одбора делатности високог образовања одржана је у 20. октобра у Београду. На седници је разматрана актуелна ситуација у високом образовању, ПКУ за високо и утврђивање минимума процеса рада у високом образовању у случају штрајка.

Председница Одбора др Марина Миленковић је навела кључне проблеме у високом образовању, који се односе, пре свега, на непостојање социјалног дијалога, на дискриминацију запослених због ниже основице, као и на одуговлачење са закључивањем анекса ПКУ. Један од горућих проблема је и финансијско стање у установама и покушаји државе да преузме апсолутну контролу над и онако скромним средствима већине факултета. Ова средства се, углавном, користе за материјалне трошкове и за остваривање права запослених из КУ (јубиларне награде...). Државна буџетска инспекција је од неколико факултета тражила повраћај средстава у буџет под претњом тужби, што је те установе довело у незавидан финансијски положај.

Иако је формирана радна група за закон о финансирању високог образовања, до сада ништа конкретно није решено, нити је дат неки предлог. Јасно је да садашња власт нема разумевања за нашу делатност и да се наставља са фаворизовањем приватних високошколских установа.

Од фебруара је тражено анексирање ПКУ, које ни након ангажовања Агенције за мирно решавање радних спорова није решено, а изговори су да су министар (Ружић) и помоћник за високо образовање (Тубић) поднели оставке. О неправди у вези са нижом основицом да и не говоримо. Не могу сви запослени у високом образовању бити таоци неколицине богатих факултета, а посебно појединаца са огромним зарадама.

С обзиром на то да минимум процеса рада у високом образовању није утврђен ни једним законом, идеја СОС је да га Синдикат дефинише полазећи од минимума за

основне и средње школе, који је утврђен у законима о основном и средњем образовању. У важећем Закону о штрајку, образовање је делатност од посебног интереса и може штрајковати под условима које он предвиђа, односно послодавац треба да утврди минимум процеса рада. Међутим, послодавац није одредио минимум процеса рада на факултетима и високим школама - академијама и зато је настала пат позиција. На састанку су дати одређени предлози који ће бити систематизовани и упућени послодавцу.

СЕДНИЦА ПРЕДСЕДНИШТВА

Седница Председништва РОС одржана је у 26. октобра у Београду. Тема састанка је била Протокол и његова реализација.

Председница је изнела хронологију активности до потписивања Протокола. Одржана су два састанка са премијерком и надлежним министарствима, који су били изузетно тешки, чак мучни. Након протеста, који је одржан 26. септембра и најаве штрајка, власт је убрзала процес преговора. Понудили су предлог протокола, али су синдикати тражили измене. Део измена су прихватили и након изјашњавања органа

сва четири синдиката, Протокол је потписан. Најважније је то што су договори уобличени у документ који има своју тежину. Повећање од 5,5% од септембарске плате, 10% од јануара и повећање разредног старешинства на седам (7) одсто су добри резултати и полазне основе за следећу годину. Још је важнија обавеза Владе да до краја следеће године доведе почетну плату наставника, односно запосленог са седмим степеном СС, на ниво просечне плате у држави, као и да ће у консултацијама са синдикатима изменити Уредбу о коефицијентима.

Председница је рекла да је највећи гарант реализације Протокола, јединство сва четири синдиката, заједнички договори и акције.

Председница је, такође, предложила доношење одлуке да се седнице Председништва у народном периоду одржавају и у другим градовима - Лесковцу, Нишу, Суботици итд. како би се на терену што боље представио рад Синдиката и актуелна дешавања у просвети. Након седнице чланови Председништва су се упутили испред Народне скупштине на протест у организацији Савеза самосталних синдиката Србије.

СОС на Стручном скупу Друштва директора

Пише: С. Л.

У организацији Друштва директора школа Србије на Тари је 5-7. новембра одржан 11. акредитовани стручни скуп "Будућност школе, образовања и васпитања" за нешто више од 120 директора школа широм државе.

На Скуп су позвани представници Министарства просвете и председници репрезентативних синдиката, тако да је СОС представљала председница Валентина Илић.

Предавачи и говорници на Скупу, међу којима је била и председница Илић, говорили су о мотивацији младих за одабир наставничке професије, проблемима у образовању и мерама за њихово решавање, улагањима и актуелностима у образовном систему, а на крају је одржан и Округли сто.

Интернационални конгрес високог образовања и истраживања

Пише: Марина Миленковић

У главном граду Мексика одржан је од 23-26. октобра 12. Интернационални конгрес посвећен високом образовању и истраживању (12th Further and Higher Education and Research Conference). На отварању Конгреса, поред представника синдиката Мексика (SNTE) и председнице Education International (EI) Susan Hopgood, учесницима се обратио и Andres Manuel Lopez Obrador, председник Мексика.

Велики број представника синдикалних организација високог образовања и истраживача из различитих делова света активно је учествовао у пленарним излагањима, панел дискусијама и радним групама. Изнети су актуелни проблеми који се односе на финансирање сектора високог образовања и истраживања, недостатак наставног особља, аутономију универзитета, академске слободе професора и истраживача. У различитим земљама постоје различити модели финансирања високог образовања и истраживања, али изазови са којима се сусрећу запослени су у великој мери заједнички и последица су недовољног улагања у развој државних универзитета и научног истраживања.

Политика финансирања високог образовања у различитим земљама зависи, не само од социо-економских, већ и институционалних и политичких фактора. Владе у већини земаља улажу у високо образовање у складу са потребама тржишта рада, а у неким регионима света велики удео у финансирању имају приватне компаније, што неминовно доводи до комерцијализације науке. Подаци Завода за статистику

Европске уније (Eurostat) показују да се у истраживање и развој годишње уложи око 2,35 БДП-а у земљама Европске уније. Глобална економска криза, која је настала услед Covid-19 пандемије, довела је у целом свету до смањеног инвестирања у просветном сектору и одлива наставног особља које напушта универзитетску каријеру и прелази на боље плаћене позиције у привредном сектору. У будућности ће проблем недостатка наставног кадра бити још израженији, јер постоји све мање интересовање младих за рад у просветном сектору на свим нивоима образовања. Универзитетски наставници и истраживачи се суочавају са додатним проблемом да сами обезбеде финансијска средства за публикавање научних радова у међународним часописима, средства за одлазак на стручна усавршавања и конгресе. У афричким земљама са ниским економским стандардом наставног особља недостаје и наставни материјал и

компјутери...

Поред наведених тема, на дневном реду је био и утицај дигиталне технологије на процес образовања. Учесници Конференције су имали јединствен став да је неопходан критички приступ када се разматра примена ових технологија.

Основна порука Конференције у Мексику је да су високо образовање и истраживање основна права човека и саставни део напретка сваког друштва. Кампања, коју промовише Европска Интернационала "To Go Public" има за основни циљ да синдикати информишу о значају образовања, да мотивишу и покрену не само своје чланове, већ и читаво друштво у борби и да се заложу за унапређење услова рада професора, истраживача и студената. Унапређење високог образовања и улагање у истраживања служе за добробит целом народу, а обавеза сваке државе је да државним Универзитетима омогући да остваре ову мисију.

Измене и допуне ПКУ за студентски стандард

Пише: Н. Ј.

Посебан колективни уговор о изменама и допунама Посебног колективног уговора за запослене у установама студентског стандарда чији је оснивач Република Србије потписан је 24. 10. 2023. године и очекујемо да ће ускоро ступити на снагу.

Најважније измене и допуне ПКУ су нови основи за исплату јубиларне награде за 40 година остварених у радном односу у висини две и по просечне плате, као и нови основ солидарне помоћи за рођење или усвојење детета запосленог у висини просечне месечне зараде, без пореза и доприноса. Такође, додати су основи и плаћеног одсуства, као што је први полазак детета у предшколску установу и полазак детета у први разред основне школе - два радна дана. Запослени који болују од малигних обољења ће остваривати право на накнаду плате у висини од 100% за првих 30 дана привремене спречености за рад, као и запослени у основним и средњим школама и домовима ученика.

Праг: Округли сто о солидарности

Пише: Б. В.

У Прагу је 9-11. октобра одржан Округли сто представника синдиката образовања из земаља Централне и Источне Европе, као стални облик рада европске синдикалне организације, који се одржава сваке друге године, наравно, са темом која чини окосницу деловања европске синдикалне организације. Ово је после четири године први скуп на којем су се поново сусрели досадашњи и нови представници великог броја земаља, који чине ову заједницу.

Скуп је водио председник Европске синдикалне организације Лари Фланаган и директорка ETUCE Сузан Флокен, уз подршку домаћина, председника чешког синдиката образовања Франтишека Добшика. СОС су представљале председница Валентина Илић и Борка Вишнић.

Прво је одржан састанак CEENET мреже, где свака земља има једног представника, који припремају и размењују информације о главним токовима синдикалне и образовне активности у својим земљама. Главни део чиниле су информације о синдикалној солидарности исказаној поводом бројних синдикалних протеста различитим поводима у многим земљама. Посебно су о протестима известили представници румунског синдиката FSLI, који је организовао најдужи штрајк у образовању са неизвесним исходом и одбијањем власти да испуне макар део оправданих захтева. Представници турског "Egitim Sen" су навели податке о броју ухапшених чланова синдиката, спречавању чланова синдиката у активностима и укидању академских слобода у тој земљи, као и судским процесима којима су изложени.

Председник Комитета за високо образовање Роб Копланд је говорио о подршци која је потребна образовном особљу у високом образовању у сусрет болоњском министарском састанку, који ће наредне године бити одржан у Тирани.

Поред тога, одржан је и посебан део скупа са представницима синдиката из

земаља кандидата за чланство у ЕУ. Састанак је одржала чешка представница у структурама ЕК Ева Харелова, базирајући се на искуствима те земље током процеса приступања ЕУ.

Учесници скупа су информисани о новим изазовима у социјалном дијалогу на европском нивоу, а увод у расправу били су и детаљнији увиди у недостатак социјалног дијалога и последицама у Мађарској и Северној Македонији. Потом се детаљније расправљало о потреби јачања социјалног дијалога и колективног преговарања, што је основни механизам, који је и поред свих достигнућа, увек изложен оспоравању или успоравању од стране социјалних партнера. Представници нашег синдиката су током рада у радним групама известили о могућностима унапређења социјалног дијалога у образовању на локалном нивоу, на основу резултата пилот пројекта који је показао да је могуће значајно унапређење уз активно учешће и комуникацију свих социјалних партнера.

Главна тема овог скупа, као и укупне активности европске синдикалне организације била је атрактивност наставничке професије и недостатак наставника широм Европе. Кампања коју води ETUCE односи се управо на активности које могу да допринесу јачању привлачности наставничке

професије и све услове неопходне да се негативна пракса промени, као и препреке у свакој од земаља.

Улога синдиката у промоцији одрживости животне средине у настави и образовању била је тема за коју су презентације припремили представници синдиката из Црне Горе и Србије. Борка Вишнић је представила резултате пројекта "Зелено образовање", које је заједно са синдикатима образовања из Бугарске и Румуније реализовао наш синдикат. Резултати пројекта са методолошким приручником могу се примењивати и у другим земљама, па је презентација наишла на позитивне реакције учесника, јер је приручник објављен на више језика и примењив је у свим образовним системима и доприноси стицању зелених компетенција учитеља. Јован Драшковић из Црне Горе представио је идеју енергетске самоодрживости школских зграда као допринос зеленој агенди.

Посебно занимљив је био информативни део у коме су представљени изазови и могућности вештачке интелигенције у образовању и улогу синдиката образовања у њеној примени.

На крају скупа усвојена је изјава о атрактивности наставничке професије у земљама Централне и Источне Европе.

Иницијативни састанак за оснивање удружења средњих школа

Пише: Р. С. П.

Иницијативни састанак за оснивање удружења средњих стручних школа Р. Српске и Србије у циљу боље сарадње и заједничког учешћа у међународним пројектима, одржан је 11. октобра у просторијама ТШЦ у Зворнику.

Састанку су присуствовали представници средњих школа из Добоја, Мркоњић Града, Требиња, Суботице и Зворника, те и представници Градске управе, док су оправдано изостали представници Косовске Митровице.

Учесници састанка су се сагласили да је то први корак ка оснивању удружења, које треба да помогне у решавању текућих проблема, јер сви просветни радници, а и средње школе у региону имају исте муке.

Председник СЕС Суботице Чедомир Барош је том приликом нагласио да се у пројекат креће уз наду у унапређење дугогодишње пријатељске сарадње између школа из Срби-

је и Р. Српске.

ГО Образовања Суботице је покренач ове иницијативе, а меморандум - споразум биће потписан у Суботици до краја ове године.

Мала упутства за активисте (II део)

Пише: Б. В.

Социјални дијалог у ЕУ се сматра фундаменталном компонентом Европског социјалног модела. Он омогућава да социјални партнери - представници послодавца и радника, активно доприносе обликовању Европске социјалне политике и политике запошљавања. Правна основа је регулисана у Уговору о функционисању ЕУ. Промоција дијалога између послодавца и радника је призната као заједнички циљ и ЕУ и њених чланица. Социјални дијалог функционише и у земљама које нису чланице ЕУ, а правни основ је регулисан садржајем агенде о процесу приступања и одговарајућим законима у свакој земљи. Традиција социјалног дијалога у земљама ЕУ је вишедесетогодишња - од шездесетих година прошлог века и има своја правила и садржаје, са резултатима који дају сигурност запосленима, али је, такође, под утицајем општих кретања у глобалном свету економских турбуленција које се одражавају на укупан положај запослених. У бившим социјалистичким земљама институција социјалног дијалога каквог данас познајемо, успостављена је променом друштвено - политичког система и успостављања тржишних привредних односа у до тада махом државним одлукама регулисане односе почетком деведесетих година прошлог века. То је подразумевало и промену положаја и улоге синдиката, његов нови значај, као и нове односе са представницима државе и послодавца.

Циљ социјалног дијалога је да унапреди управљање кроз укључености социјалних партнера у доношење одлука и њихову имплементацију. Бипартитни социјални дијалог између послодавца и радника повезан је са колективним преговарањем и требало је дуго времена док није ефективно примењен. На европском нивоу социјални партнери су ЕКС, Индустиј-

ски синдикати и Синдикати јавних предузећа, који су у сарадњи са представницима послодавца заузимали заједничке ставове поводом бројних питања запошљавања, образовања, обуке и укупног положаја запослених.

Кроз социјални дијалог је социјалним партнерима омогућено да кроз колективне уговоре примене Директиве ЕУ на националном нивоу.

Међутим, економска и финансијска криза је социјални дијалог ставила под велики притисак, ослабљена је децентрализација, смањена покривеност колективним преговарањем, а порасле државне интервенције у политику плата. Опоравком економских активности, поново је реафирмисан значај социјалног дијалога и у политикама ЕУ и Европском семестру. Али, без обзира на све боље економске показатеље, неке од стандардних активности социјалног дијалога се у многим земљама тешко враћају, пошто је послодавцима и властима лакше да самостално доносе одлуке, без консултовања са представницима запослених.

Пандемија, која је од почетка прошле године паралисала већину економских активности и ставила читав свет пред до сада недоживљена искушења, нови је повод да се институција социјалног дијалога готово укине, без обзира што се у сарадњи са социјалним партнерима многа питања и решења могу успешније реализовати. То је био простор да власт самостално доноси одлуке о кретањима плата, радном ангажовању и у ванредним ситуацијама анулира сва досадашња достигнућа у комуникацији са социјалним партнерима.

Шта су најважнија достигнућа социјалног дијалога на нивоу ЕУ?

Европска комисија мора консултовати социјалне partnere пре но што предузме било коју акцију у

области социјалне политике. Уместо тога, социјални партнери могу да изаберу да преговарају о узајамном споразуму.

У последњих двадесетак година установљено је неколико Секторских социјалних дијалога, који поштују специфичности појединих делатности. Европски секторски социјални дијалог у образовању је успостављен међу последњим (ES-SDE), када је формирана Европска Федерација послодавца у образовању (EFEE). Процес је успрвао недостатак организације послодавца у образовању у многим земљама. Синдикати образовања имају дугу традицију и искуство и на националним нивоима и на Европском нивоу - Европски комитет синдиката образовања (ETUCE). Зато је ETUCE у сарадњи са ЕК радио на успостављању послодавачких организација у образовању у многим земљама, како би се потом могао и успоставити секторски социјални дијалог на европском нивоу и то се десило 2010. године. EFEE тренутно представља 24 послодавачке организације из 16 земаља. Састав послодавачких организација одражава разноврсност послодавца у образовању - од националних министарстава, удружења регионалних и локалних власти, државних агенција и асоцијација директора школа. То је био значајно достигнуће, јер је довело највећи јавни сектор у систем социјалног дијалога и допринео да социјални партнери буду заједнички одговорни за ову област на европском нивоу. Секторски социјални дијалог у образовању постаје све значајнији истицањем образовања као кључног политичког приоритета у време кризе и могућности ефикаснијег суочавања са свим изазовима који су пред нама.

/Наставак у следећем броју/

Синдикално
Перо

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikato.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штампана: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikato.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штампана: СИГНЕТА - Београд

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- . - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно.
ISSN 1451-7574 = Синдикално перо
COBISS.SR-ID 120073740

12. Спортски сусрети у слици

